

ارائه راهکارهای توسعه ورزش روستایی و بازی‌های بومی محلی ایران

محسن رضائی^۱

میثاق حسینی کشتان^۲

رضا سعیدی^۳

صلاح دستوم^۴

[10.22034/ssvs.2022.2035.2451](https://doi.org/10.22034/ssvs.2022.2035.2451)

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۰/۷/۱۰

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۰/۱۱/۱۰

پژوهش حاضر به بررسی و ارائه راهکارهای توسعه ورزش روستایی و بازی‌های بومی محلی پرداخته است. این پژوهش از نظر هدف کاربردی، و از نظر ماهیت و روش، توصیفی همبستگی می‌باشد که به صورت آمیخته در دو بخش کیفی و کمی انجام شد. جامعه آماری در بخش کیفی، افراد آگاه به موضوع پژوهش و خبرگان و صاحب‌نظران حیطه ورزش روستایی و بازی‌های بومی محلی بودند که تعداد ۸ نفر با روش نمونه‌گیری گلوله برفی انتخاب شدند و در بخش کمی، کارکنان معاونت توسعه ورزش ادارات کل ورزش و جوانان استان‌ها، ادارات ورزش و جوانان شهرستان‌ها، هیئت‌های ورزش‌های روستایی و بازی‌های بومی محلی استان‌های ایران و همچنین برخی اساتید دانشگاهی صاحب‌نظر بودند که تعداد ۱۰۰ نفر به صورت نمونه‌گیری در دسترس به روش ۲۰ برابر تعداد سوالات متغیری با بیشترین تعداد سوال، جهت کفایت نمونه انتخاب شدند. ابزار پژوهش در بخش کیفی، مصاحبه عمیق نیمه‌ساختارمند بود که از طریق آن مولفه‌های اصلی موثر بر توسعه ورزش روستایی و بازی‌های بومی محلی مشخص شد. ابزار پژوهش در بخش کمی، پرسش‌نامه محقق ساخته مستخرج از بخش کیفی پژوهش (مطالعه اکتشافی نظام‌مند با استفاده از مطالعه کتابخانه‌ای و مصاحبه) با مقیاس ۵ ارزشی لیکرت بود (۶۷ سوال). تحلیل عاملی تاییدی با استفاده از نرم‌افزار اسمارت پی‌ال‌اس جهت تحلیل داده‌ها استفاده گردید. نتایج حاکی از آن بود که اولویت سازه‌های مدل به ترتیب شامل تأمین امکانات مشارکت ورزشی، نیازسنجی ورزشی روستاییان، نقش‌های ذینفع، نوآوری و تنوع‌بخشی ورزشی، احیا و ترویج بازی‌های بومی سنتی، دستاورد و بازخورد مشارکت ورزشی، هدفمندسازی و

^۱ کارشناس ارشد مدیریت ورزشی، دانشگاه بجنورد، بجنورد، ایران (نویسنده مسئول)

E-mail: Mohsenrezai73@gmail.com

^۲ استادیار مدیریت ورزشی، دانشگاه بجنورد، بجنورد، ایران

^۳ کارشناس ارشد مدیریت ورزشی، واحد شیروان، دانشگاه آزاد اسلامی، شیروان، ایران

^۴ دکترای مدیریت ورزشی، دانشگاه گیلان، رشت،

استمرار مشارکت ورزشی، نهادهای متولی، مشارکت ورزش و بازی روستاییان، توسعه پایدار ورزش روستایی و بازی بومی سنتی، فرهنگ‌سازی مشارکت ورزشی، تقسیم کار میان‌بخشی و فرابخشی و آموزش همگانی فعالیت ورزشی بودند.

در نهایت نتایج نشان داد که مدل معادلات ساختاری عوامل تعیین‌کننده توسعه ورزش روستایی و بازی‌های بومی محلی برازش مطلوبی دارد و تامین امکانات و زیرساخت‌ها در کنار نوآوری، فرهنگ‌سازی و تنوع‌بخشی از نقش تعیین‌کننده‌ای در توسعه ورزش روستایی و بازی‌های بومی محلی ایران برخوردار است. مدل نهایی پژوهش، شناختی جامع و کلان بر پایه شناسایی عوامل کلیدی موثر بر توسعه ورزش بومی محلی و چگونگی تعامل آن‌ها با یکدیگر را فراهم می‌آورد و چارچوبی مناسب و بومی برای مطالعات بیشتر و دقیق‌تر در این حوزه است و می‌تواند برای توسعه ورزش بومی محلی مبنای عمل قرار گیرد.

واژگان کلیدی: ورزش روستایی، بازی‌های بومی محلی و توسعه ورزش.

مقدمه

فرهنگ، میراث کهنی است که در طول قرن‌ها از گذشتگان به آیندگان، توسعه^۱ و تحول یافته و از نسلی به نسل دیگر رسیده است (شهرکی ۱۳۸۳: ۲). شخصیت و هویت هر نسل مایه استقلال خویش را از فرهنگ دریافت می‌کند و اگر فرهنگ را از یک ملت جدا کنند در واقع آن نسل را از خویشتن خویش جدا نموده‌اند. تاریخ یک صد ساله اخیر ایران شاهد هجوم گسترده و همه جانبه فرهنگی بر تار و پود خویش است و تمامی جنبه‌های فرهنگی کشور را تحت تأثیر قرار داده تا جایی که حتی بازی‌ها و ورزش‌های بومی محلی^۲ که یکی از وجوه پهنه هنر و فرهنگ هر قوم است، نیز تحت تأثیر قرار گرفته و همچون سایر جنبه‌های فرهنگ مردم رو به فراموشی رفته است. بازی‌ها و ورزش‌هایی که پدران و نیاکان ما از برکت فرهنگ دیرپای خود و به پیروی از فهم و ادراک فطری، موافق آداب و رسوم و بافت شهر و دیار خود و منطبق بر الگوهای حرکتی روزمره زندگی خویش خیلی راحت و سنجیده ابداع نموده بودند، اکثر آن‌ها در اشاعه و گسترش ورزش‌های نوین و بازی‌های سرزمین‌های دیگر، به دست فراموشی سپرده شده است (شهرکی، ۱۳۸۳: ۲). از طرفی، با کاهش جمعیت روستایی و توسعه صنعت و فناوری و تغییر در سبک زندگی مردم بسیاری از بازی‌های سنتی و بومی از بین رفته‌اند و یا کمرنگ شده‌اند و بسیاری از بازی‌های اصیل و با هویت که در تاریخ و فرهنگ گذشتگان ما ریشه دارند، فراموش شده‌اند (رکن‌الدین افتخاری و همکاران، ۱۳۹۷: ۲۳۶). هر ملتی بازی‌ها و سرگرمی خاص خود را دارد و همه انسان‌ها تمایل دارند در کنار فعالیت‌های معیشتی، به فعالیت‌های سرگرم‌کننده و شادی‌آور بپردازند که برخاسته از تمایلات درونی آن‌هاست و این فعالیت‌ها مرزهای سن، جنس، موقعیت اجتماعی، اقتصادی و جغرافیایی، و شهر و روستا را در هم می‌شکند. از طرفی، مناطق روستایی دارای انواع بازی‌ها و سرگرمی‌های محلی هستند که لایه‌هایی از فرهنگ را به دور خود تنیده‌اند (نقوی و همکاران، ۱۳۹۲: ۱۱۳؛ به نقل از بوگوپا^۳، ۲۰۰۱).

نقش و جایگاه روستاها در فرآیندهای توسعه اقتصادی، اجتماعی و سیاسی در مقیاس محلی، منطقه‌ای، ملی، بین‌المللی و پیامدهای توسعه‌نیافتگی مناطق روستایی، از جمله: فقر گسترده، نابرابری فرآیند رشد سریع جمعیت، بیکاری، مهاجرت، حاشیه‌نشینی شهری و غیره موجب توجه به توسعه روستایی و حتی تقدم آن بر توسعه شهری شده است. در این میان، ورزش و بازی‌های بومی محلی نقش بسیار مهمی در ساختار مناطق روستایی دارند و این رویکرد بر سلامت جسمانی، شناخت هویت‌ها و فرصت‌های تعامل اجتماعی ساکنان روستایی نقشی اساسی دارد (نقوی و همکاران، ۱۳۹۲: ۱۱۱). بازی‌های بومی محلی به بازی‌هایی اطلاق می‌شود که فقط در منطقه یا محله خاصی اجرا شوند، ولی در بازی‌های محلی وسعت تحت پوشش بازی بیشتر شده و اختصاص به مناطقی دارد که دارای وجوهاتی

¹ Development

² Indigenous Local Sports

³ Bogopa

مشترک مانند آب و هوا، زبان و غیره باشند. بازی‌های بومی محلی شامل مزایا و فوائد بسیاری است؛ از جمله می‌توان به منافع اجتماعی، فیزیکی، روانی، عاطفی، آگاهی و دانش اشاره کرد اندام و همکاران، ۱۳۹۳: ۵۰؛ به نقل از شریعت زاده، (۱۳۷۱).

توسعه ورزش به سبب تأثیر مثبت بر تأمین سلامت جسمی و روحی، گذران سالم اوقات فراغت و آثار شگرف آن در ابعاد مختلف اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی می‌تواند به عنوان یکی از اصلی‌ترین ابزارهای توجه به انسان به عنوان محور توسعه پایدار قلمداد شود (پاپ‌زن و همکاران، ۱۳۹۵: ۸۹). فعالیت‌های ورزشی موجب سرزندگی افراد و رفع انزوایی و رشد شخصیت اجتماعی و فرهنگی و تعالی رفتارها و ارزش‌های ساکنان روستایی می‌شود (نقوی و همکاران، ۱۳۹۲: ۱۱۴؛ به نقل از درخشان زاویه، ۱۳۹۰). روستا و روستاییان منابع بنیانی تولید و رشد اقتصاد ملی در هر جامعه‌ای هستند و اهمیت والایی نیز دارند که بی‌توجهی و به فراموشی سپردن این نیروهای مولد و مؤثر در توسعه اقتصادی و ضعف امکانات زیستی سبب مهاجرت‌های شدید روستا به شهری می‌گردد. این مسئله، نه تنها سبب تنزل و انحطاط نسبی روستاها و فاصله گرفتن روستاییان از هویت فرهنگی و بومی خود می‌شود، بلکه مشکلات عدیده‌ای را سده مسئولان و برنامه‌ریزان شهری می‌نماید. بنابراین ضروری است به ارتقای کمی و کیفی سطح زندگی در نواحی روستایی و تأمین نشاط و سلامت جسمانی و روانی روستاییان توجه کافی صورت پذیرد. یکی از مهمترین روش‌ها برای رسیدن به این هدف، تدوین برنامه‌های سالم و مفرح برای پر کردن اوقات فراغت روستاییان می‌باشد. این هدف علاوه بر تأمین سلامت جسمانی و روانی روستاییان موجب افزایش سطح کارایی افراد و جلوگیری از بروز بسیاری از مشکلات و معضلات در اجتماع خواهد شد (پاپ‌زن و همکاران، ۱۳۹۴: ۷۳۲).

آموزش و تمرین مهارت‌های مختلف، برخورداری ورزش‌های بومی و محلی از تنوع و گوناگونی، سهولت انجام ورزش‌های بومی و محلی، پیوند با ساختارهای فرهنگی روستا، قابلیت سازگاری بالا با شرایط جامعه امروزی، جلوگیری از انحرافات اجتماعی در جوانان، وجود زمینه برگزاری جشنواره‌های ورزشی بومی و محلی به عنوان مهم‌ترین مزیت ورزش‌های بومی و محلی برای توسعه ورزش روستایی محسوب می‌شوند (پاپ‌زن و همکاران، ۱۳۹۴: ۱۸). رشد و توسعه مناطق روستایی بسیار فراتر از برنامه‌ریزی برای توسعه کشاورزی تلقی می‌شود و حتی توسعه روستایی به افزایش تولید، اشتغال و بهره‌گیری از ظرفیت‌های مناطق روستایی نیز محدود نمی‌شود، بلکه ایجاد کیفیت‌های جدید زندگی در جهت رشد و تعالی انسان‌ها نیز در این چارچوب مطرح می‌شود که توسعه ورزش یکی از آنهاست. بر اساس نتایج مطالعات مختلفی همچون: بوگوبا (۲۰۰۱)، تانگوتوم و چنتاچن^۱ (۲۰۰۹)، مدوجیچ^۲ و همکاران (۲۰۱۱) و غفوری (۱۳۹۴) بازی‌های بومی و محلی به دلیل انطباق با علایق ذوقی، هنری و فرهنگی جامعه

¹Thongutum & Chantachon

² Medojevic

می تواند در جذب گردشگران و توسعه ورزش و رونق اقتصادی مناطق روستایی مؤثر واقع شوند. در همین راستا زابکی^۱ (۲۰۱۹) در پژوهشی به بهبود و ارتقای فرهنگ و زبان بومی آمریکا در بازی های کامپیوتری پرداخت، و ماتمبو و مخیز^۲ (۲۰۱۹) در پژوهشی تأثیر بازی های بومی و محلی آفریقای جنوبی در بهبود رفتارها و مشاوره کودکان را مورد بررسی قرار دادند. دلگادو^۳ (۲۰۱۹) نیز در پژوهش خود گزارش نمود که بازی های بومی محلی در کاستاریکا چارچوبی را برای یکپارچگی پایدار، برابری اجتماعی، صلح و یکپارچگی منطقه ای در آمریکای مرکزی ایجاد می کند. . اجو^۴ (۲۰۱۹) نیز در پژوهشی نشان داد که بازی های بومی و محلی آفریقا به عنوان یک میراث بر تعلیم و تربیت تأثیرگذار است و به عنوان یک متغیر میانجی به جامعه نشان می دهد که به چه جایی تعلق داشته و ارزش وجودی آن ها در سرزمینشان به چه صورت است. چن^۵ و همکاران (۲۰۱۸) در پژوهشی با عنوان «بررسی پوشش رسانه ای بازی های بومی ملل جهان در سال ۲۰۱۷ و بازی های بومی آمریکای شمالی» دریافتند که بازی های بومی و محلی مردمان بومی کانادا تا چه میزان نشان دهنده چالش ها، آسیب پذیری، دشواری ها، فقدان منابع و فرصت های لازم، موانع اقتصادی و اجتماعی و عدم آموزش مناسب برای این قشر کانادا می باشند. سالامینا^۶ (۲۰۱۹) با بررسی دلایل زوال بازی های بومی محلی استان لیمپوپو آفریقای جنوبی اشاره نمود که دلایل عدم مشارکت افراد در بازی های بومی محلی شامل از دست دادن علاقه و توسعه فناوری و دستگاه های الکترونیکی می باشد. کایران و نایتز^۷ (۲۰۱۰) نیز اثربخشی بازی های بومی سنتی بر بهبود فعالیت بدنی و تعامل فرهنگی دانش آموزان شمال کوئینزلند را گزارش نمودند. پرامانیک^۸ (۲۰۱۸) نیز با بررسی بازی های بومی و محلی مناطق روستایی اودشای غربی هندوستان گزارش نمود که بازی های سنتی کودکان روستایی با میراث فرهنگی یک جامعه غنی شده و به عنوان منبع انتقال دانش عمل می کند. همچنین بازی های سنتی جزئی از میراث فرهنگی و فرهنگ فردی می باشد که با گذشت زمان و به دلیل شیوه زندگی مدرن و افزایش بیگانگی در نسل های جوان به دست فراموشی سپرده می شود. همچنین کیم^۹ و همکاران (۲۰۱۹)، گولونگ^{۱۰} و همکاران (۲۰۱۷) و لی^{۱۱} و همکاران (۲۰۱۶) گزارش نمودند که توسعه ورزش روستایی پیامدهایی مانند توسعه

¹ Zabecki

² Mthembu & Mkhize

³ Delgado

⁴ Ejuu

⁵ Chen

⁶ Salamina

⁷ Kiran & Knights

⁸ Pramanik

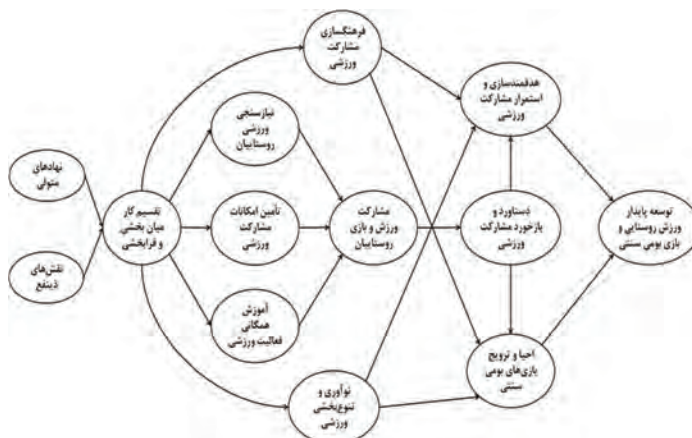
⁹ Kim

¹⁰ Guolong

¹¹ Li

رضایت از زندگی، غرور، لذت، سطح سلامت، شاخص‌های اجتماعی و همچنین توسعه توریسم در روستاها را در پی خواهد داشت.

در ایران اگر چه امکانات ورزشی فراوانی وجود دارد، اما توزیع این امکانات متناسب با پراکندگی جمعیت نبوده است؛ به طوری که بسیاری از این امکانات در مراکز استان‌ها و یا شهرهاست و جمعیت کثیری که در روستاها، مناطق مرزی و دورافتاده زندگی می‌کنند از امکانات ورزشی مناسبی برخوردار نیستند. در این مناطق به دلیل کمبود این گونه امکانات اقشار مختلف جامعه به ویژه جوانان و جوانان و دانش‌آموزان نمی‌توانند اوقات فراغت خود را به خوبی سپری نمایند و بسیاری آن را به بطالت می‌گذرانند. بنابراین به نظر می‌رسد باید در این گونه مناطق راه‌حل‌های مناسبی را برای برطرف کردن این مشکل جستجو نمود که یکی از این راه‌حل‌ها می‌تواند پرداختن به بازی‌های بومی محلی هر منطقه باشد (شهرکی، ۱۳۸۳: ۱۱). بازی‌های بومی محلی از یک طرف با فرهنگ اصیل و سنتی ایران عجین هستند و از طرف دیگر، انجامشان نیازی به امکانات فراوان ندارد، در هر فصل و مکانی قابل اجراست و همچنین قابلیت پاسخ دادن به هر سلیقه و استعدادی را دارند. لذا می‌توان آن‌ها را با شعار «ورزش برای ورزش» در سطح جامعه عمومیت داد. عده‌ای از پژوهشگران که در زمینه‌های فرهنگی به مطالعه پرداخته‌اند، تحقیقاتی در زمینه بازی‌ها و ورزش‌های بومی محلی به شکلی محدود انجام داده‌اند که این تحقیقات اغلب توسط جامعه‌شناسان و تاریخ‌نویسان به رشته تحریر در آمده است. اینک با توجه به نیاز مبرم به شناخت فرهنگ اصیل ایران جهت توسعه و رشد ارزش‌های مثبت جامعه این ضرورت احساس می‌گردد که باید با سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی مناسب، توجه بیشتری به فرهنگ و عناصر فرهنگی کشور از جمله بازی‌های بومی محلی شود، چرا که این فعالیت‌ها می‌توانند توسعه پایدار در روستاها را شکوفا نمایند (نیازی، ۱۳۹۰: ۶). ایران نیز از گروه‌های مختلفی تشکیل شده است که هر یک از این قوم‌ها دارای فرهنگ و آداب رسوم مختلف می‌باشند و باعث وجود بازی‌های مختلف و ورزش‌های متنوع شده‌اند. پژوهش حاضر نیز به دنبال ارائه راهکارهای توسعه ورزش روستایی و بازی‌های بومی محلی است تا با ترویج این بازی‌ها و انتقال آن‌ها به آیندگان از فراموشی آن‌ها جلوگیری کند و موجب توسعه ورزش روستاها شود. بنابراین فراتر از برنامه‌ها، اهداف و محورهای تعیین شده در نهادهای مسئول، ضروری است الگوهای مناسب و متناسب با شرایط و همگام با سطوح اصلی ورزش کشور بر اساس مطالعات کلان طراحی شود (شکل ۱: مدل مفهومی پژوهش) تا دانش و توان موجود در زمینه توسعه ورزش روستایی و بازی‌های بومی محلی به بهترین وجه ممکن به کار گرفته شود.

شکل ۱: مدل مفهومی پژوهش

روش شناسی پژوهش

این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نظر ماهیت و روش، از نوع توصیفی و همبستگی می باشد که به روش آمیخته اکتشافی در دو بخش کیفی و کمی انجام شد. جامعه آماری در بخش کیفی، تمامی افراد آگاه به موضوع پژوهش و خبرگان و صاحب نظران حیطه پژوهش و در بخش کمی تمامی کارکنان معاونت توسعه ورزش اداره کل ورزش و جوانان استان ها و شهرستان ها و همچنین هیئت های ورزش های روستایی و بازی های بومی و محلی استان های ایران و اساتید دانشگاهی صاحب نظر می باشند. نمونه گیری در بخش کیفی به صورت غیراحتمالی و از روش گلوله برفی تا رسیدن به اشباع نظری استفاده شد (۸ نفر) و در بخش کمی، به صورت نمونه گیری در دسترس به روش ۲۰ برابر تعداد سوالات متغیری با بیشترین تعداد سوال، جهت کفایت نمونه انجام گردید. بر این اساس برخی متغیرها با ۵ سوال دارای بیشترین تعداد بودند و ۲۰ برابر آن در نظر گرفته شد. جهت اطمینان از نمونه ۱۰۰ نفری، پرسش نامه در بین ۱۱۰ نفر توزیع گردید (بیشتر به صورت نسخه الکترونیک) و از بین ۱۰۵ پرسش نامه دریافتی، ۱۰۰ پرسش نامه انتخاب شدند. ابزار پژوهش در بخش کیفی، مصاحبه عمیق نیمه ساختارمند و در بخش کمی، پرسش نامه محقق ساخته مستخرج از بخش کیفی پژوهش (مطالعه اکتشافی نظام مند با استفاده از مطالعه کتابخانه ای و مصاحبه) با مقیاس ۵ ارزشی لیکرت^۱ بود (۶۷ سوال). روایی ابزار پژوهش ابتدا در بخش روایی محتوایی توسط ۱۰ نفر شامل ۵ تن از اساتید مدیریت ورزشی و ۵ تن از مدیران ورزشی ارزیابی و تایید گردید و روایی سازه آن با استفاده از تکنیک های حداقل مربعات جزئی بررسی شد. به جهت غیرطبیعی بودن توزیع متغیرهای پژوهش و نیاز به آزمون فرضیات میانجی، از

^۱ Likert

نرم افزار اسمارت پی ال اس^۱ استفاده گردید. لذا برای برازش مدل اندازه گیری از شاخص های روایی همگرا، روای واگرا، پایایی ترکیبی و آلفای کرونباخ^۲ و برای برازش مدل ساختاری از ضریب تشخیص (R^2)، شاخص GOF^3 ، شاخص بلاپندفولدینگ^۴ (Q^2) و شاخص اندازه اثر (F^2) استفاده شده است.

یافته های پژوهش

در ابتدا متغیرهای پژوهش بر اساس شاخص های میانگین و انحراف استاندارد توصیف شدند. عامل تأمین امکانات مشارکت ورزشی دارای بیشترین میانگین (۴/۲۸) و آموزش همگانی فعالیت ورزشی دارای کمترین میانگین (۳/۵۳) بود.

جدول ۱: آمار توصیفی مربوط به مقیاس های پرسش نامه

انحراف میانگین	انحراف میانگین	مؤلفه	مؤلفه	انحراف میانگین	انحراف میانگین
۰/۸۳	۳/۹۷	تأمین امکانات مشارکت ورزشی	۰/۷۵	۴/۲۸	۰/۸۳
۱/۰۶	۳/۹۶	نیازسنجی ورزشی روستاییان	۱/۱۷	۴/۲۲	۱/۰۶
۱/۴۹	۳/۹۴	نقش های ذینفع	۰/۹۵	۴/۲۱	۱/۴۹
۰/۸۴	۳/۹۲	نوآوری و تنوع بخشی ورزشی	۰/۸۶	۴/۱۹	۰/۸۴
۰/۹۶	۳/۷۶	احیا و ترویج بازی های بومی سستی	۱/۲۵	۴/۱۷	۰/۹۶
		دستآورد و بازخورد مشارکت ورزشی	۱/۵۳	۴/۱۵	
۰/۹۵	۳/۵۳	هدفمندسازی و استمرار مشارکت ورزشی	۱/۳۲	۴/۰۵	۰/۹۵

با توجه به جدول ۱ مشاهده می شود که به ترتیب تأمین امکانات مشارکت ورزشی با میانگین ۴/۲۸، نیازسنجی ورزشی روستاییان با میانگین ۴/۲۲ و نقش های ذینفع با میانگین ۴/۲۱، بیشترین میانگین ها و فرهنگ سازی مشارکت ورزشی با میانگین ۳/۹۲، تقسیم کار میان بخشی و فرابخشی با میانگین ۳/۷۶ و آموزش همگانی فعالیت ورزشی با میانگین ۳/۵۳ کمترین میانگین ها را در بین مقیاس های مربوط به پرسش نامه داشتند.

¹ Smart PLS

² Cronbach's alpha

³ Goodness of fit

⁴ Blindfolding

ارائه راهکارهای توسعه ورزش روستایی و بازی های بومی محلی ایران

بخش مدل سازی شامل دو بخش برازش مدل و نتایج آزمون فرضیات (روابط) بود:

برازش مدل: بارهای عاملی بیشتر سنجه ها در سازه مربوط به خود بالاتر از ۰/۴ می باشند. بر اساس نتایج به دست آمده از همبستگی ها (بین متغیرها بالا بود) و جذر AVE، روایی همگرا و واگرایی مدل در سطح سازه را از نظر معیار فروئل و لاکر مورد تایید قرار گرفت. تمامی متغیرها دارای مقدار آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی بالای ۰/۷۰ می باشند که نشان دهنده این است که مدل دارای پایایی (چه از نظر آلفای کرونباخ و چه از لحاظ پایایی ترکیبی) مناسبی است. ضریب معنادار (T-values) تمامی مسیرهای روابط بین مؤلفه های پژوهش و همچنین گویه ها با هر یک از عامل های خود بزرگتر از ۱/۹۶ و معنی دار است. این معنی داری حاکی از پیش بینی صحیح روابط مدل پژوهشی است. جدول نشان می دهد که میزان R^2 اکثر متغیرهای پژوهش (به جز چهار متغیر) بسیار بالاتر از ۰/۳۳ و در محدوده ۰/۶۷ یا بزرگتر از آن هستند؛ این بدین معنی است که مدل ساختاری پژوهش دارای برازش قوی و قدرت توضیح دهنده بالاست. اندازه اثر (F^2) هر یک از عامل ها با ابعاد خودش که اکثرا دارای اندازه اثر بزرگ هستند، نشان می دهد که اثر ۲ رابطه اندازه اثر کوچک دارد. مقادیر معیار Q^2 نشان داد که مدل دارای قدرت پیش بینی بسیار قوی است.

جدول ۲: شاخص های برازش مدل

AVE	Cronbach's Alpha	Composite Reliability	Q^2	SSE	SSO	communalities	R Square	ابعاد
۰/۵۸۵	۰/۷۴۹	۰/۸۴۶	۰/۲۷۹	۲/۵۱۰/۵۸۵	۳/۴۸۰/۰۰۰	۰/۵۸۵	۰/۲۸۸	آموزش همگانی فعالیت ورزشی
۰/۵۷۷	۰/۷۵۶	۰/۸۴۴	۰/۳۵۳	۶۷۵/۲۹۶	۱/۰۴۴/۰۰۰	۰/۵۷۷	۰/۴۸۳	احیا و ترویج بازی های بومی و محلی
۰/۵۴۰	۰/۷۷۹	۰/۸۵۱	۰/۳۸۴	۲/۱۴۳/۴۱۸	۳/۴۸۰/۰۰۰	۰/۵۴۰	۰/۳۹۲	تامین امکانات مشارکت ورزشی
۰/۵۳۷	۰/۹۱۶	۰/۹۲۶	۰/۳۸۹	۱/۷۰۱/۹۵۲	۲/۷۸۴/۰۰۰	۰/۵۳۷	۰/۴۵۹	تقسیم کار میان بخشی
۰/۶۶۸	۰/۸۳۴	۰/۸۸۹	۰/۳۲۱	۱/۱۸۱/۰۱۳	۱/۷۴۰/۰۰۰	۰/۶۶۸	۰/۵۴۶	توسعه پایدار ورزش روستایی و بازی بومی سنتی
۰/۵۵۳	۰/۷۹۸	۰/۷۸۸	۰/۳۱۷	۱/۴۲۶/۷۳۹	۲/۰۸۸/۰۰۰	۰/۵۵۳	۰/۵۱۴	دستوارد و بازخورد مشارکت ورزشی
۰/۷۰۵	۰/۷۸۹	۰/۸۷۷	۰/۳۶۷	۸۸۰/۷۹۴	۱/۳۹۲/۰۰۰	۰/۷۰۵	۰/۲۹۶	فرهنگ سازی مشارکت ورزشی

۰/۷۲۲	۰/۷۳۰	۰/۸۳۶	۰/۱۱۸	۱/۵۳۴/۶۱۷	۱/۷۴۰/۰۰۰	۰/۷۲۲	۰/۳۵۲	مشارکت ورزش و بازی روستاییان
۰/۵۵۴	۰/۷۳۱	۰/۸۳۱	۰/۲۹۰	۱/۴۸۳/۵۱۱	۲/۰۸۸/۰۰۰	۰/۵۵۴	برون-زا	نقش ذینفع
۰/۵۱۹	۰/۷۸۶	۰/۸۱۰	۰/۳۷۰	۸۷۷/۱۱۴	۱/۳۹۲/۰۰۰	۰/۵۱۹	برون-زا	نهاد متولی
۰/۶۲۱	۰/۸۴۷	۰/۸۹۱	۰/۲۰۰	۱/۶۷۰/۶۶۳	۲/۰۸۸/۰۰۰	۰/۶۲۱	۰/۱۵۱	نوآوری و تنوع بخشی ورزشی
۰/۵۳۹	۰/۷۱۷	۰/۸۲۳	۰/۴۴۴	۹۱۶/۸۱۵	۱/۷۴۰/۰۰۰	۰/۵۳۹	۰/۲۹۱	نیازسنجی ورزش روستایی
۰/۵۵۹	۰/۷۹۳	۰/۷۸۹	۰/۳۹۲	۱/۲۶۹/۵۰۲	۲/۰۸۸/۰۰۰	۰/۵۵۹	۰/۵۱۰	هدفمندسازی و استمرار مشارکت ورزشی

با توجه به جدول ۲ مشاهده می شود که مدل پژوهش روایی و پایایی مطلوب و همچنین قدرت پیش بینی و قدرت توضیح دهندگی بالای دارد.

جدول ۳: بررسی روابط هریک از عوامل با یکدیگر

میزان اندازه اثر	میزان F2	T Statistics	P Values	روابط هریک از عامل ها با همدیگر
اثر بزرگ	۲/۰۷۶	۲/۲۰۰	۰/۰۰۱	آموزش همگانی فعالیت ورزشی -> مشارکت ورزش و بازی روستاییان
اثر بزرگ	۰/۳۵۴	۸/۴۴۵	۰/۰۰۱	احیا و ترویج بازی های بومی و محلی -> توسعه پایدار ورزش روستایی و بازی بومی سنتی
اثر بزرگ	۱۰/۶۰۵	۳/۷۸۷	۰/۰۰۱	تامین امکانات مشارکت ورزشی -> مشارکت ورزش و بازی روستاییان
اثر بزرگ	۵/۰۷۳	۷/۶۶۰	۰/۰۰۱	تقسیم کار میان بخشی -> آموزش همگانی فعالیت ورزشی
اثر بزرگ	۰/۷۸۶	۱۰/۷۶۳	۰/۰۰۱	تقسیم کار میان بخشی -> تامین امکانات مشارکت ورزشی
اثر بزرگ	۳/۲۰۴	۸/۶۱۸	۰/۰۰۱	تقسیم کار میان بخشی -> فرهنگ سازی مشارکت ورزشی
اثر بزرگ	۳/۴۱۱	۴/۸۱۵	۰/۰۰۱	تقسیم کار میان بخشی -> نوآوری و تنوع بخشی ورزشی
اثر بزرگ	۵/۶۱۱	۷/۴۳۰	۰/۰۰۱	تقسیم کار میان بخشی -> نیازسنجی ورزش روستایی
اثر کوچک	۰/۱۰۷	۴/۱۶۱	۰/۰۰۱	دستاورد و بازخورد مشارکت ورزشی -> احیا و ترویج بازی های بومی و محلی
اثر بزرگ	۰/۵۲۸	۵/۸۱۸	۰/۰۰۱	دستاورد و بازخورد مشارکت ورزشی -> هدفمندسازی و استمرار مشارکت ورزشی

فرهنگ سازی مشارکت ورزشی - احیا و ترویج بازی های بومی و محلی	۰/۰۰۱	۴/۷۵۳	۸/۱۳۱	اثر بزرگ
مشارکت ورزش و بازی روستاییان - دستاورد و بازخورد مشارکت ورزشی	۰/۰۰۱	۱۰/۹۱۷	۲/۵۸۳	اثر بزرگ
نقش ذینفع - تقسیم کار میان بخشی	۰/۰۰۱	۵/۲۱۷	۳/۰۹۸	اثر بزرگ
نهاد متولی - تقسیم کار میان بخشی	۰/۰۰۱	۵/۶۹۸	۰/۴۰۳	اثر بزرگ
نوآوری و تنوع بخشی ورزشی - هدفمندسازی و استمرار مشارکت ورزشی	۰/۰۰۱	۲/۴۸۶	۱/۸۳۸	اثر بزرگ
نیازسنجی ورزش روستایی - مشارکت ورزش و بازی روستاییان	۰/۰۰۱	۱/۱۵۹	۵/۰۴۱	اثر بزرگ
هدفمندسازی و استمرار مشارکت ورزشی - توسعه پایدار ورزش روستایی و بازی بومی سنتی	۰/۰۰۱	۱/۶۸۲	۰/۱۱۵	اثر کوچک

با توجه به جدول ۳، معناداری تمامی روابط به غیر از دو رابطه مورد تایید است. همچنین به غیر از دو رابطه که اندازه اثر کوچک دارند، باقی روابط دارای اندازه اثر بزرگ می باشد.

برازش کلی مدل با استفاده از شاخص GOF^1 و از طریق معادله زیر قابل محاسبه می باشد. مقادیر به دست آمده توسط این فرمول می تواند با سه مقدار ۰/۰۱، ۰/۲۵ و ۰/۳۶ در سه سطح ضعیف، متوسط و قوی تقسیم بندی شوند.

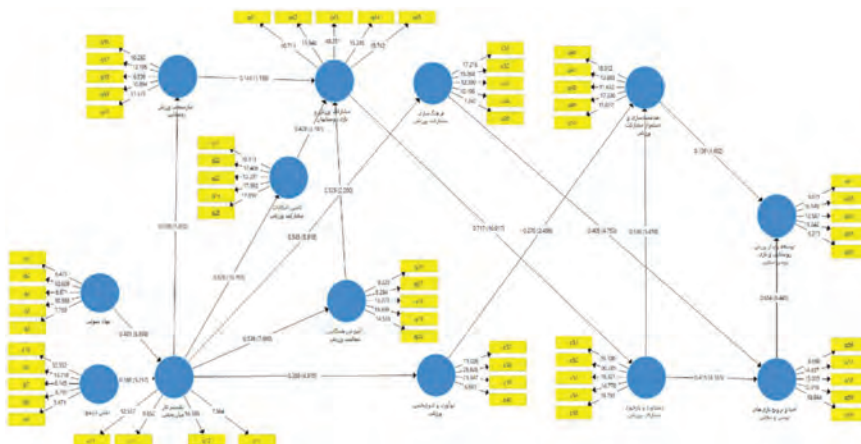
$$GOF = \sqrt{\text{communalities} \times R^2} \quad GOF = \sqrt{0/505 \times 0/673} = 0.582$$

برازش کلی قوی

با توجه به آن که معیار نامبرده برابر ۰/۵۸۲ می باشد، برازش کلی مدل در حد "بسیار قوی" مورد تایید قرار می گیرد.

آزمون روابط مدل مفهومی: روابط بین متغیرهای پژوهش در محیط نرم افزار مورد بررسی قرار گرفت و نتایج آن به صورت شکل ۲ و جدول ۴ می باشد.

¹ Goodness of Fit

شکل ۲: میزان ضریب اثر و ضریب معناداری (T-values) مدل نهایی پژوهش

در شکل ۲ مدل نهایی پژوهش با ضرایب مسیر و آماره تی نمایش داده شده است. همانطور که مشاهده می‌شود تمامی روابط به غیر از دو رابطه دارای آماره تی مورد قبول می‌باشند.

جدول ۴: نتایج فرضیه اصلی آزمون مدل نهایی پژوهش

روابط هریک از عامل‌های اصلی با یکدیگر	ضریب مسیر	تی ویلیو	سطح معنی داری	نتیجه فرضیه
آموزش همگانی فعالیت ورزشی-مشارکت ورزش و بازی روستاییان	۰/۳۲۵	۲/۲۰۰	۰/۰۰۱	تایید
احیا و ترویج بازی‌های بومی و محلی-کنوسعه پایدار ورزش روستایی و بازی بومی سنتی	۰/۶۵۴	۸/۴۴۵	۰/۰۰۱	تایید
تامین امکانات مشارکت ورزشی-مشارکت ورزش و بازی روستاییان	۰/۴۲۸	۳/۷۸۷	۰/۰۰۱	تایید
تقسیم کار میان‌بخشی-آموزش همگانی فعالیت ورزشی	۰/۵۳۶	۷/۶۶۰	۰/۰۰۱	تایید
تقسیم کار میان‌بخشی-تامین امکانات مشارکت ورزشی	۰/۶۲۶	۱۰/۷۶۳	۰/۰۰۱	تایید
تقسیم کار میان‌بخشی-کفرهنگ‌سازی مشارکت ورزشی	۰/۵۴۵	۸/۶۱۸	۰/۰۰۱	تایید
تقسیم کار میان‌بخشی-کنوآوری و تنوع‌بخشی ورزشی	۰/۳۸۸	۴/۸۱۵	۰/۰۰۱	تایید
تقسیم کار میان‌بخشی-کنیازسنجی ورزش روستایی	۰/۵۳۹	۷/۴۳۰	۰/۰۰۱	تایید
دست‌آورد و بازخورد مشارکت ورزشی-کاحیا و ترویج بازی‌های بومی و محلی	۰/۴۱۵	۴/۱۶۱	۰/۰۰۱	تایید

ارائه راهکارهای توسعه ورزش روستایی و بازی های بومی محلی ایران

تایید	۰/۰۰۱	۵/۸۱۸	۰/۵۳۶	دستاورد و بازخورد مشارکت ورزشی-هدفمندسازی و استمرار مشارکت ورزشی
تایید	۰/۰۰۱	۴/۷۵۳	۰/۴۰۵	فرهنگ سازی مشارکت ورزشی-کاحیا و ترویج بازی های بومی و محلی
تایید	۰/۰۰۱	۱۰/۹۱۷	۰/۷۱۷	مشارکت ورزش و بازی روستاییان-دستاورد و بازخورد مشارکت ورزشی
تایید	۰/۰۰۱	۵/۲۱۷	۰/۳۸۸	نقش ذینفع-تقسیم کار میان بخشی
تایید	۰/۰۰۱	۵/۶۹۸	۰/۴۰۱	نهاد متولی-تقسیم کار میان بخشی
تایید	۰/۰۰۱	۲/۴۸۶	۰/۲۷۰	نوآوری و تنوع بخشی ورزشی-هدفمندسازی و استمرار مشارکت ورزشی
رد	۰/۰۰۱	۱/۱۵۹	۰/۱۴۴	نیازسنجی ورزش روستایی-مشارکت ورزش و بازی روستاییان
رد	۰/۰۰۱	۱/۶۸۲	۰/۱۳۶	هدفمندسازی و استمرار مشارکت ورزشی-توسعه پایدار ورزش روستایی و بازی بومی سستی

با توجه به نتایج جدول ۴ و شکل ۲، به جز ۲ اثر نیازسنجی ورزش روستایی بر مشارکت ورزش و بازی روستاییان و هدفمندسازی و استمرار مشارکت ورزشی بر توسعه پایدار ورزش روستایی و بازی بومی سستی که مورد تایید قرار نگرفت ($P > 0/05$) تمامی ضرایب معنی داری t از ۱/۹۶ بزرگ تر هستند که این امر معنی دار بودن تمامی سؤالات و روابط میان متغیرها را در سطح اطمینان ۹۵ درصد تایید می سازد. بر اساس تحلیل مسیر مشخص شد که متغیر آموزش همگانی فعالیت ورزشی به طور مستقیم اثر معناداری بر مشارکت ورزش و بازی روستاییان دارد و حدود ۳۲ درصد این متغیر را تبیین می کند. همچنین متغیر احیا و ترویج بازی های بومی و محلی به طور مستقیم اثر معناداری بر توسعه پایدار ورزش روستایی و بازی بومی سستی دارد و حدود ۶۵ درصد این متغیر را تبیین می کند. متغیر تامین امکانات مشارکت ورزشی به طور مستقیم اثر معناداری بر مشارکت ورزش و بازی روستاییان دارد و حدود ۴۲ درصد این متغیر را تبیین می کند. متغیر تقسیم کار میان بخشی به طور مستقیم اثر معناداری بر آموزش همگانی فعالیت ورزشی دارد و حدود ۵۳ درصد این متغیر را تبیین می کند. متغیر تقسیم کار میان بخشی به طور مستقیم اثر معناداری بر تامین امکانات مشارکت ورزشی دارد و حدود ۶۲ درصد این متغیر را تبیین می کند. متغیر تقسیم کار میان بخشی به طور مستقیم اثر معناداری بر فرهنگ سازی مشارکت ورزشی دارد و حدود ۵۴ درصد این متغیر را تبیین می کند. متغیر تقسیم کار میان بخشی به طور مستقیم اثر معناداری بر نوآوری و تنوع بخشی ورزشی دارد و حدود ۳۸ درصد این متغیر را تبیین می کند. متغیر تقسیم کار میان بخشی به طور مستقیم اثر معناداری بر نیازسنجی ورزش روستایی دارد و حدود ۵۳ درصد این متغیر را تبیین می کند. متغیر دستاورد و بازخورد مشارکت ورزشی به طور مستقیم اثر معناداری بر احیا و

ترویج بازی‌های بومی و محلی دارد و حدود ۴۱ درصد این متغیر را تبیین می‌کند. متغیر دستاورد و بازخورد مشارکت ورزشی به‌طور مستقیم اثر معناداری بر هدفمندسازی و استمرار مشارکت ورزشی دارد و حدود ۵۳ درصد این متغیر را تبیین می‌کند. متغیر فرهنگ‌سازی مشارکت ورزشی به‌طور مستقیم اثر معناداری بر احیا و ترویج بازی‌های بومی و محلی دارد و حدود ۴۰ درصد این متغیر را تبیین می‌کند. متغیر مشارکت ورزش و بازی روستاییان به‌طور مستقیم اثر معناداری بر دستاورد و بازخورد مشارکت ورزشی دارد و حدود ۷۱ درصد این متغیر را تبیین می‌کند. متغیر نقش ذینفع به‌طور مستقیم اثر معناداری بر تقسیم کار میان‌بخشی دارد و حدود ۳۸ درصد این متغیر را تبیین می‌کند. متغیر نهاد متولی به‌طور مستقیم اثر معناداری بر تقسیم کار میان‌بخشی دارد و حدود ۴۰ درصد این متغیر را تبیین می‌کند. متغیر نوآوری و تنوع‌بخشی ورزشی به‌طور مستقیم اثر معناداری بر هدفمندسازی و استمرار مشارکت ورزشی دارد و حدود ۲۷ درصد این متغیر را تبیین می‌کند. متغیر نیازسنجی ورزش روستایی به‌طور مستقیم اثر معناداری بر مشارکت ورزش و بازی روستاییان ندارد و حدود ۱۴ درصد این متغیر را تبیین می‌کند. متغیر هدفمندسازی و استمرار مشارکت ورزشی به‌طور مستقیم اثر معناداری بر توسعه پایدار ورزش روستایی و بازی بومی سنتی ندارد و حدود ۱۳ درصد این متغیر را تبیین می‌کند.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر به بررسی و ارائه راهکارهای توسعه ورزش روستایی و بازی‌های بومی محلی پرداخته است. نتایج تحلیل یافته‌های پژوهش نشان داد که عوامل موثر بر توسعه ورزش روستایی و بازی‌های بومی محلی شامل نهادهای متولی، نقش‌های ذینفع، تقسیم کار میان‌بخشی و فرابخشی، نیازسنجی ورزشی روستاییان، تامین امکانات مشارکت ورزشی و مشارکت ورزش و بازی روستاییان، فرهنگ‌سازی مشارکت ورزشی، نوع‌آوری و تنوع بخشی ورزشی، هدفمندسازی و استمرار مشارکت ورزشی، دستاورد و بازخورد مشارکت ورزشی، احیا و ترویج بازی‌های بومی محلی و توسعه پایدار ورزش روستایی و بازی بومی محلی بودند. در همین راستا اندام و همکاران (۱۳۹۳) عوامل و موانع ورزش بومی محلی را عوامل مدیریتی، روانی، سازمانی، محیطی، فرهنگی و درون فردی گزارش نمودند و همچنین نقی‌زاده و محرم‌زاده (۱۴۰۰) موانع سازمانی، فرهنگی، اجتماعی، زیرساختی، فردی و اقتصادی را به عنوان مهمترین موانع توسعه بازی‌های بومی محلی استان اردبیل شناسایی کردند و خدایی (۱۳۸۶) عوامل اثرگذار بر توسعه ورزش کشور در بخش‌های مختلف را آمادگی، امکانات و فناوری جدید، برگزاری اردوها و مسابقات، مدیریت، انگیزش و منابع انسانی دانسته است. میکائیل و هیوت^۱ (۲۰۱۸) اظهار داشتند که شرایطی چون: امکانات ورزشی، مسائل اقتصادی، فرهنگی و مدیریتی می‌تواند این ورزش را به سمت توسعه و پیشرفت هدایت کند. نتایج

¹ Michael, J., Hewitt

پژوهش اولیویرا^۱ (۲۰۱۷) نشان می‌دهد که به طور کلی بعد از انگیزه تندرستی و آمادگی جسمانی، انگیزه کسب نشاط، احساس شادی و تعامل گروهی در مشارکت افراد تاثیر گذارند. فتحی و مطلق (۱۳۸۹) گزارش نمودند که آموزش و تمرین مهارت‌های مختلف، بر خورداری ورزش‌های بومی و محلی از تنوع و گوناگونی، سهولت انجام ورزش‌های بومی و محلی، پیوند با ساختارهای فرهنگی روستا، قابلیت سازگاری بالا با شرایط جامعه امروزی، جلوگیری از انحرافات اجتماعی در جوانان، وجود زمینه برگزاری جشنواره‌های ورزشی بومی و محلی، به عنوان مهم‌ترین مزیت ورزش‌های بومی و محلی برای توسعه ورزش روستایی محسوب می‌شوند. در پژوهشی سالامینا (۲۰۱۹) با بررسی دلایل زوال بازی‌های بومی محلی استان لیمپوپو آفریقای جنوبی اشاره نمود که دلایل عدم مشارکت افراد در بازی‌های بومی محلی شامل از دست دادن علاقه، و توسعه فناوری و دستگاه‌های الکترونیکی می‌باشد. پرامانیک (۲۰۱۸) نیز با بررسی بازی‌های بومی و محلی مناطق روستایی اودشای غربی هندوستان گزارش نمود که بازی‌های سنتی کودکان روستایی با میراث فرهنگی یک جامعه غنی شده و به عنوان منبع انتقال دانش عمل می‌کند و همچنین بازی‌های سنتی جزئی از میراث فرهنگی و فرهنگ فردی می‌باشد که با گذشت زمان و به دلیل شیوه زندگی مدرن و افزایش بیگانگی در نسل‌های جوان به دست فراموشی سپرده می‌شود. همچنین کیم و همکاران (۲۰۱۹)، گولونگ و همکاران (۲۰۱۷)، و لی و همکاران (۲۰۱۶) گزارش نمودند که توسعه ورزش روستایی پیامدهایی مانند توسعه رضایت از زندگی، غرور، لذت، سطح سلامت، شاخص‌های اجتماعی و همچنین توسعه توریسم در روستاها خواهد داشت. همچنین بر اساس نتایج مطالعات مختلفی همچون بوگوبا (۲۰۰۱)، تانگوتوم و چنتاچن (۲۰۰۹)، مدوجیچ و همکاران (۲۰۱۱) و غفوری (۱۳۹۴) بازی‌های بومی و محلی به دلیل انطباق با علایق ذوقی، هنری و فرهنگی جامعه می‌تواند در جذب گردشگران و توسعه ورزش و رونق اقتصادی مناطق روستایی مؤثر واقع شوند. در پژوهش حاضر با استفاده از نظرات اساتید مدیریت ورزشی کشور ابعاد ۱۳ گانه شامل نهادهای متولی، نقش‌های ذینفع، تقسیم کار میان بخشی و فرابخشی، نیازسنجی ورزشی روستاییان، تامین امکانات مشارکت ورزشی، آموزش همگانی فعالیت ورزشی، فرهنگ‌سازی مشارکت ورزشی، نوع‌آوری و تنوع بخشی ورزشی، مشارکت ورزش و بازی روستاییان، هدفمندسازی و استمرار مشارکت ورزشی، دستاورد و بازخورد مشارکت ورزشی، احیا و ترویج بازی‌های بومی محلی و توسعه پایدار ورزش روستایی و بازی بومی محلی جهت سنجش میزان تأثیر و طراحی مدل ساختاری انتخاب گردیدند. منظور از نهادهای متولی در این پژوهش، ادوات ورزش و جوانان و هیئت‌های ورزشی، هیئت‌های ورزش روستایی و بازی‌های بومی محلی و سایر سازمان‌های ورزشی و نقش‌های ذینفع نیز شامل معلمان و مربیان ورزش، ورزشکاران و دانشجویان تربیت بدنی، مسئولان هیئت‌های ورزش روستایی و بومی محلی و غیره بود. منظور از تقسیم کار میان بخشی و فرابخشی طرح‌ریزی و برنامه‌ریزی توسعه ورزش و بازی در روستاها، نظارت و ارزیابی امور توسعه

^۱ Oliveira

ورزش و بازی در روستاها بود و نیازسنجی ورزشی روستاییان شامل یافتن ورزش‌ها و بازی‌های مناسب برای مردم ساکن در روستاها با توجه به شرایط فیزیکی و روحی و روانی مردم و همچنین با توجه به امکانات موجود در روستاها می‌باشد. گفتنی است که سابقه نیازسنجی به زمان جنگ جهانی دوم بر می‌گردد؛ زمانی که جامعه‌شناسان و پژوهشگران علوم سیاسی در آمریکا به‌طور وسیع به استفاده از نیازسنجی روی آوردند. آنان به خوبی آگاه بودند که این ابزار می‌تواند مشارکت مردم را در اداره دموکراتیک جامعه افزایش دهد. منظور از تأمین امکانات مشارکت ورزشی و مشارکت ورزش و بازی روستاییان، سطح مشارکت افراد در ورزش و سطح برنامه‌های ورزشی و امکانات مورد نیاز آن در هر جامعه است. یکی از راه‌های تدوین اهداف سازمان‌های ورزشی، توجه به سطوح مشارکتی افراد است. میزان مشارکت افراد در سطوح مختلف ورزش بر اهداف و سیاست‌های سازمان‌های ورزشی اثرگذار است و شناسایی سطوح مشارکت در ورزش، به تشکیل سازمان‌ها و انجمن‌های ورزشی متناسب با هر سطح کمک می‌کند. همچنین مشارکت ورزشی شامل ترغیب روستاییان برای شرکت در انواع بازی‌های بومی محلی و استمرار این مشارکت می‌باشد. آموزش همگانی فعالیت ورزشی کوششی است که مربی برای انتقال معلوماتی خاص به ورزشکاران خود به کار می‌برد و عمدتاً به مهارت و خبرگی مربی و نوع محتوای آموزشی که مربی به انتقال آن می‌پردازد، بستگی دارد. منظور از آموزش همگانی، انتقال مهارت‌های مربوط به انواع ورزش‌ها و بازی‌های محلی است که از اذهان اکثر مردم پاک شده و باید شیوه اجرای این بازی‌ها را بیاموزند. منظور از فرهنگ‌سازی مشارکت ورزشی برگزاری رویدادهای محلی ورزش و بازی خانوادگی، آگاه‌سازی روستاییان از ضرورت و کارکرد فعالیت ورزشی و بازی می‌باشد. همچنین نوع‌آوری و تنوع- بخشی ورزشی به معنی استفاده از انواع بازی‌ها و ورزش‌ها با نیازهای مختلف است. منظور از هدفمندسازی و استمرار مشارکت ورزشی برنامه‌محور شدن فعالیت ورزشی، انجام فعالیت ورزشی به‌صورت منظم می‌باشد. همچنین دستاورد و بازخورد مشارکت ورزشی به معنی میزان دستیابی به اهداف تفریحی و شادی ورزش، میزان دستیابی به اهداف سلامتی و تندرستی ورزش است. در نهایت منظور از توسعه پایدار ورزش روستایی و بازی بومی محلی فراهم آوردن راهبردها و ابزارهایی است که بتواند به پنج نیاز شامل تلفیق حفاظت و توسعه، تأمین نیازهای اولیه زیستی، دستیابی به عدالت اجتماعی، خودمختاری و تنوع فرهنگی، حفظ یگانگی اکولوژیکی پاسخ داد (امینیان، ۱۳۹۳).

در مورد اولویت سازه‌های مدل نتایج حاکی از آن بود که اولویت سازه‌ها به ترتیب شامل تأمین امکانات مشارکت ورزشی، نیازسنجی ورزشی روستاییان، نقش‌های ذینفع، نوآوری و تنوع‌بخشی ورزشی، احیا و ترویج بازی‌های بومی سنتی، دستاورد و بازخورد مشارکت ورزشی، هدفمندسازی و استمرار مشارکت ورزشی، نهادهای متولی، مشارکت ورزش و بازی روستاییان، توسعه پایدار ورزش روستایی و بازی بومی سنتی، فرهنگ‌سازی مشارکت ورزشی، تقسیم کار میان بخشی و فرابخشی، و آموزش همگانی فعالیت ورزشی بود. تأمین امکانات مشارکت ورزشی و نیازسنجی ورزشی روستاییان در اولویت اول قرار داشت و این عوامل به دلیل کمبود امکانات ورزشی در مناطق

روستایی ایران و همچنین مفرح بودن بازی ها در ارتباط با شاخص های نیازسنجی می باشد. در مورد اولویت بعدی یعنی نقش های ذینفع نیز به نظر می رسد به دلیل نقش مهم معلمان و ورزشکاران در ترویج بازی ها در اولویت سوم قرار گرفته است. نوآوری و تنوع بخشی ورزشی نیز با توجه به گذشت زمان و تغییراتی که در سلاقی و سبک زندگی مردم به وجود آمده است احساس می شود اما باید توجه داشت تا ماهیت سنتی و نشانه های بومی بودن بازی یا ورزش سلب نشود. احیا و ترویج بازی های بومی سنتی نیز با توجه به گسترش روز افزون دنیای مجازی به خصوص سرگرمی ها و بازی های مجازی باید به عنوان یک راهبرد برای جلوگیری از تحت شعاع قرار گرفتن خرده فرهنگ ها و فراموشی سنت ها و فرهنگ های بومی مورد استفاده قرار بگیرد. دستاورد و بازخورد مشارکت ورزشی نیز تصور می شود که به دلیل اهمیت بازی های بومی محلی و همچنین نقش این بازی ها در روحیه روستائیان جزو عوامل مهم قرار گرفته است. نهادهای متولی نیز به دلیل نقش غیرقابل انکار آن در توسعه ورزش از منظر قانونی و کمک به سازماندهی و سامان بخشی و حتی گسترش بازی های بومی و محلی در این اولویت قرار دارد. هدفمندسازی و استمرار مشارکت ورزشی، مشارکت ورزش و بازی روستائیان، فرهنگ سازی مشارکت ورزشی نیز به دلیل رکن اصلی توسعه ورزش که مشارکت افراد در ورزش می باشد، در این اولویت قرار گرفته است. توسعه پایدار ورزش روستایی و بازی بومی محلی از این حیث حائز اهمیت است که مفهوم توسعه پایدار مهم است. توسعه پایدار که در چند دهه اخیر توجه جامعه جهانی را به خود جلب کرده است، به عنوان یک اصل ضروری در توسعه خرد و کلان جنبه های مختلف لازم و ضروری به نظر می رسد که در این بین ورزش و توسعه ورزش از این امر مستثنی نمی باشد. تقسیم کار میان بخشی و فرابخشی به دلیل قابلیت سازماندهی و جهت دهی به مجموعه ای از جریانات و اقدامات به سوی توسعه ورزش های بومی محلی، و آموزش همگانی فعالیت چون آموزش نیازمند اساتید زیاد و برنامه ریزی می باشد و در اولویت آخر قرار گرفته است. در همین راستا پاپ زن و همکاران (۱۳۹۳) گزارش نمودند آموزش و تمرین مهارت های مختلف، برخورداری ورزش های بومی و محلی از تنوع و گوناگونی، سهولت انجام ورزش های بومی و محلی، پیوند با ساختارهای فرهنگی روستا، قابلیت سازگاری بالا با شرایط جامعه امروزی، جلوگیری از انحرافات اجتماعی در جوانان، وجود زمینه برگزاری جشنواره های ورزشی بومی و محلی، به عنوان مهم ترین مزیت ورزش های بومی و محلی برای توسعه ورزش روستایی محسوب می شوند. رکن الدین افتخاری (۱۳۹۷) تاثیر بر سلامتی مردم، گذران اوقات فراغت، پایداری اجتماعی روستاها و افزایش نشاط اجتماعی مردم را مولفه هایی معرفی کرد که با گسترش و هنجارسازی بازی های بومی و محلی در روستاها ایحاد می شود. نیازی (۱۳۹۰) نشان داد علل کاهش گرایش به بازی های بومی محلی شامل تبلیغ و نمایش بازی های نوین در رسانه و عدم پوشش رسانه ای بازی های بومی و محلی، آشنا نکردن جامعه با ریشه های فرهنگی و کارکردهای اقتصادی و اجتماعی بازی های بومی، عدم پرداختن وزارت ورزش و جوانان به بازی های بومی و محلی و همچنین عدم معرفی ورزشکاران برتر بازی های بومی و محلی استان ها، عدم

آشنایی معلمان ورزش با بازی‌های بومی و محلی استان‌ها و همچنین عدم وجود کتابی مدون در زمینه بازی‌های بومی و محلی، حضور تلویزیون و رایانه در منازل به عنوان سرگرمی و از رونق افتادن این بازی‌ها در اعیاد و عروسی‌ها می‌باشند. درخشان زاویه (۱۳۹۰) نیز گزارش نمود که میزان فاصله روستا از شهر و نوع سکونتگاه‌های روستایی در توسعه یا عدم توسعه بازی‌های بومی محلی تأثیرگذار هستند. اصدقی و همکاران (۱۳۹۸) نتیجه گرفتند که سرمایه اجتماعی، مشارکت داوطلبانه، مشارکت انجمنی، مشارکت اجتماعی، اعتماد اجتماعی، هنجارهای تعمیم‌یافته و نیز کنش‌های یاری‌گرایانه بر توسعه بازی‌های بومی و محلی بسیار تأثیر گذارند. خدادادی و عسگریان (۱۳۸۹) نیز علل کاهش گرایش به بازی‌های بومی محلی را زندگی ماشینی امروزی، گرایش به بی‌تحریکی، زندگی آپارتمانی و بازی‌های رایانه‌ای گزارش نمودند و دو راهکار شامل ایجاد دو واحد درسی با عنوان «آشنایی با بازی‌های بومی و محلی ایران» و برگزاری جشنواره بازی‌های بومی و محلی در سطح دانشگاه‌های کشور را پیشنهاد نمودند. حسن‌پور (۱۳۸۷) نیز جهت توسعه بازی‌های بومی محلی دو راهکار شامل استفاده از بازی‌های بومی و محلی در اوقات فراغت و استفاده از بازی‌های بومی و محلی در اعیاد، مراسم و جشن‌ها را پیشنهاد نمود. فجوری (۱۳۸۵) نیز عدم پرداختن رسانه‌ها به بازی‌های بومی و محلی و تأثیرات زندگی شهری را از عوامل فراموش بازی‌های بومی محلی گزارش نمودند. همچنین لازاروس^۱ (۲۰۱۰) نشان داد بازی‌ها و سرگرمی‌های بومی سنتی به‌عنوان یکی از ستون‌های استوار فرهنگ بومی و برخاسته از اراده و خرد جمعی، به سبب انطباق با علایق ذوقی، هنری و فرهنگی جامعه می‌توانند به مثابه بخشی از برنامه‌ریزی فرهنگی در توسعه فرهنگی روستاها مد نظر قرار گیرد. دهواری و همکاران (۱۳۹۹) نشان دادند که حضور در فضای مجازی با کمک به اطلاع‌رسانی، وضعیت مشارکت اجتماعی، وضعیت فرهنگ سازی، وضعیت آموزش، حس شادابی و القای همدلی بر انجام بازی‌های بومی و محلی تأثیر مثبت دارد. کابرا و سیرو^۲ (۲۰۱۰) نشان دادند که بازی‌های بومی محلی تحت تأثیر ابعاد مختلف فرهنگی و بیولوژیکی است، اما در بیشتر کشورها آب و هوا و منطقه جغرافیایی در علائق و اجرای بازی‌ها تأثیرگذار است. بوسکه^۳ (۱۹۹۰) اشاره می‌کند که تغییر در شیوه‌های زندگی مردم، گسترش شهرنشینی و صنعتی شدن و پیدایش فناوری‌ها، بازی‌های سنتی را منسوخ کرده یا به حاشیه رانده است.

بر پایه روابط تحلیل‌شده می‌توان مکانیزم ارتباط ورزش بومی محلی مشارکت ورزشی امکانات ورزشی تنوع بخشی ورزشی و غیره را به صورت نظام‌مند تجزیه و تحلیل کرد و به نوعی دسته‌بندی جدید دست یافت که مبتنی بر مطالعات پیشین، تجارب مدیران و ادراک متخصصان است. این مدل، پارچوبی مناسب برای مطالعات آتی در حوزه ورزش بومی محلی است و می‌تواند مبنای عمل قرار گیرد، زیرا شناختی جامع بر پایه شناسایی عوامل کلیدی

^۱ Lazarus

^۲ Cepero & Cabrea

^۳ Boske

و چگونگی تعامل آنها با یکدیگر پدید می‌آورد و قابلیت ارزیابی مستمر را ایجاد می‌کند. این مدل با توجه به معیار استون و گیزر، قدرت پیش‌بینی در حدی بسیار قوی دارد. این مدل، شناختی جامع و کلان بر پایه شناسایی عوامل کلیدی موثر بر توسعه ورزش بومی محلی و چگونگی تعامل آنها با یکدیگر را فراهم می‌آورد و چارچوبی مناسب و بومی برای مطالعات بیشتر و دقیق‌تر در این حوزه است و می‌تواند برای توسعه ورزش بومی محلی مبنای عمل قرار گیرد. به طور مثال، طبق نتایج تحقیق عامل تامین امکانات می‌تواند در توسعه ورزش روستایی و بازی‌های بومی محلی تاثیر زیادی داشته باشد، چون خود این عامل انگیزه زیادی به اهالی برای شرکت در بازی‌ها می‌دهد و یا این که از طریق عامل نیازسنجی ورزشی می‌توان بازی‌های مفرح را در میان مردم رواج داد که این شادی‌بخش بودن بازی‌ها خود یکی از مهمترین عامل‌های گرایش مردم به بازی و ورزش می‌باشد. همچنین می‌توان از طریق مدل، موثرترین اشخاص در توسعه ورزش را شناسایی کرد تا از طریق آنها به هدف نهایی خود رسید مانند معلمان و دهیاران. از این رو، مدیران می‌توانند با تکیه بر این مدل و موثرترین عوامل درون آن برای توسعه هر چه بهتر ورزش روستایی و بازی‌های بومی محلی اقدام نمایند، زیرا در این مدل از جدیدترین عوامل تاثیرگذار بر توسعه ورزش با نظر کارشناسان خبره مدیریت ورزشی استفاده شده و تمام عوامل یک مدل کارآمد را نیز دارد. در نهایت نتایج نشان داد که مدل معادلات ساختاری عوامل تعیین‌کننده توسعه ورزش روستایی و بازی‌های بومی محلی، برازش مطلوبی دارد.

منابع

- اصدقی، یاسین؛ بدری آذرین، یعقوب و خدادادی، محمدرسول. (۱۳۹۸). «تاثیر سرمایه اجتماعی و مشارکت اجتماعی بر توسعه بازی‌های بومی و محلی در شهرستان هشتروده». پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تبریز، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی.
- امینیان، مهدی؛ محمودزاده، مجتبی و قادری، اسماعیل. (۱۳۹۳). «شناسایی ابعاد توسعه پایدار گردشگری از دیدگاه اسلام». پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبائی، دانشکده مدیریت و حسابداری.
- اندام، رضا؛ عسگری، مرتضی و سلیمی، میترا. (۱۳۹۳). «بررسی موانع توسعه بازی‌های بومی محلی از دیدگاه دانشجویان». فصلنامه پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی. سال ۴، شماره ۲، صص ۴۹-۶۱.
- پاپ زن، عبدالحمید؛ آگهی، حسین و شاهمرادی، مهنا. (۱۳۹۴). «توسعه ورزش روستایی با محوریت ورزش‌های بومی و محلی». مدیریت و توسعه ورزش. (۲)۴، صص ۱۵-۲۹.
- پاپ زن، عبدالحمید؛ آگهی، حسین و شاهمرادی، مهنا. (۱۳۹۴). «تعیین راهبردهای مناسب برای ورزش روستایی با تاکید بر ورزش‌های بومی شهرستان کرمانشاه». فصلنامه مدیریت ورزشی. دوره ۷، شماره ۵، صص ۷۳۱-۷۴۹.
- پاپ زن، عبدالحمید؛ آگهی، حسین و شاهمرادی، مهنا. (۱۳۹۵). «مؤلفه‌های اصلی ورزش‌های بومی و محلی به منظور بهره‌برداری در توسعه پایدار روستایی (مورد مطالعه: بازی‌ها و ورزش‌های بومی و محلی شهرستان کرمانشاه)». فصلنامه توسعه محلی. دوره ۸، شماره ۱، صص ۸۹-۱۱۲.
- حسن‌پور، غلامحسین. (۱۳۸۷). ورزش‌های بومی سنتی و محلی. تهران: انتشارات بامداد کتاب
- خدادادی، محمد رسول و عسگریان، فریبا. (۱۳۸۹). بازی‌های بومی محلی غرب ایران. تهران: عصر انتظار

- خدایی، مجید؛ اصلانخانی، محمدعلی و حمیدی، مهرداد. (۱۳۸۶). «توصیف و مقایسه دیدگاه مدیران، مربیان و قهرمانان تیم‌های ملی در مورد عوامل مؤثر در توسعه و ارتقاء ورزش قهرمانی کشور». پایان‌نامه کارشناسی ارشد تربیت بدنی، دانشگاه شهید بهشتی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی.
- رکن‌الدین افتخاری، عبدالرضا؛ پورطاهری، مهدی و درخشان، مهدی. (۱۳۹۷). «تحلیلی بر توزیع فضایی بازی‌های بومی محلی در نواحی روستایی (مطالعه موردی: روستاهای بخش خورش رستم شهرستان خلخال)». فصلنامه علمی پژوهشی گردشگری و توسعه. سال ۹، شماره ۱، صص ۲۳۵-۲۵۱.
- درخشان زاویه، مهدی؛ رکن‌الدین افتخاری، عبدالرضا و پورطاهری، مهدی. (۱۳۹۰). «تحلیلی بر توزیع فضایی بازی‌های بومی محلی در مناطق روستایی (نمونه موردی: بخش خورش رستم شهرستان خلخال)». پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس، دانشکده علوم انسانی.
- دهواری، مصطفی؛ فراهانی، ابوالفضل و قربانی قهفرخی، لیلا. (۱۳۹۹). «تاثیر فضای مجازی بر وضعیت انجام ورزش‌های بومی محلی در شهرستان سراوان». پایان‌نامه کارشناسی ارشد در رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه پیام نور واحد قشم، دانشکده تربیت‌بدنی و علوم ورزشی.
- شهرکی، منصوره؛ فراهانی، ابوالفضل و اسدی، حسن. (۱۳۸۳). «بررسی بازی‌های بومی محلی استان سیستان و بلوچستان». پایان‌نامه کارشناسی ارشد در رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه پیام نور، دانشکده ادبیات و علوم انسانی.
- صفانیا، علی محمد و نیک‌بخش، رضا. (۱۳۸۸). «بررسی انگیزه‌های مشارکت دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی در فعالیت‌های جسمانی». فصلنامه تخصصی تربیت بدنی و علوم ورزشی. دوره ۲، شماره ۸، صص ۵-۱۲.
- غفوری، فرزاد. (۱۳۸۶). «مطالعه انواع ورزش‌های همگانی و تفریحات مطلوب جامعه و ارائه مدل برای برنامه‌ریزی‌های آینده». دفتر ملی مدیریت و توسعه ورزش کشور، سازمان تربیت بدنی جمهوری اسلامی ایران.
- فجوری، ستار بردی. (۱۳۸۵). «بازی‌های بومی ترکمن‌ها». گرگان: مختم قلی فراغی
- الماسی مرغزار، محمد. (۱۳۹۵). «رابطه موانع ادراک شده با انگیزه مشارکت ورزشی کارگران شهرستان قوچان». پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه بین‌المللی امام رضا، دانشکده علوم انسانی.
- نقوی، محمد رضا؛ مریدالسادات، پگاه؛ فتاحی، احسان و عبادیان، مهشاد. (۱۳۹۲). «ارزیابی جایگاه بازی‌های بومی و محلی در توسعه مناطق روستایی (نمونه موردی: دهستان میانکاله شهرستان بهشهر)». پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه پیام نور بهشهر.
- نقی‌زاده باقی، علی و محرم‌زاده، مهرداد. (۱۴۰۰). «شناسایی موانع توسعه بازی‌های بومی و محلی استان اردبیل». پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اردبیل، دانشکده علوم انسانی.
- نیازی، مرجان. (۱۳۹۰). «بررسی وضعیت بازی‌های بومی و محلی استان گلستان». پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی.
- Bogopa, D. (2001). "Sports Development, Obstacles, and Solutions in South Africa". University of Port Elizabeth, 8(1), 1-11.
- Boske, M. (1990). "Happy living". Jurnal of UNESCO Massage, 20, 700-712.
- Cabrera, A., Cepero, M., Roja, F. (2010). "Play and childhood in ancient Greece". Jurnal of human sport and exercise, 20, 520-533
- Chen, C., Mason, D., Misener, L. (2018). "Exploring Media Coverage of the 2017 World Indigenous Nations Games and North American Indigenous Games: A Critical Discourse Analysis". Event Management, 22(6), 1009-1025.

- Delgado, Luis. (2019). **"Traditional indigenous games in costa-Rica, an opportunity in the framework of the sustainable integration of central America"**. Russian Journal of Physical Education and Sport, 14(3), 48-61.
- Ejuu, G. (2019). **"Using Bame Nsamenang's Africentric thoughts to reflect on our heritage, pedagogy, and practice in a global village"**. Journal of Psychology in Africa, 29(4), 319-327.
- Guolong, Z., Yi, W. (2017). **"The Influence of Traditional Sports on Rural Tourism in Wuling Mountain Area"**. College of Physical Education, Jishou University.
- Kim, Y., Magnusen, M., Weaver, A., Kim, M. (2019). **"Rural community well-being through minor league sport"**. Sport, Business and Management, 9, 201-219.
- Kiran, A., Knights, J. (2010). **"Traditional Indigenous Games promoting physical activity and cultural connectedness in primary schools"**. Article in Health Promotion Journal of Australia, the official journal of Australian Association of Health Promotion Professionals, 21(2), a49-51.
- Lazarus, J. (2010). **"Goal Setting in Sport, Setting and Achieving in Sport-AnOvervie"**. www, winning at sport, com, McKay & Gore& Kirk.1190,
- Li, K., Nie, P., Liu, W. (2016). **"Study on the Sports Lifestyle of Rural Adolescents in Yunnan Border Areas"**. 2nd International Conference on Arts, Design and Contemporary Education, Advances in Social Science, Education and Humanities Research. <https://doi.org/10.2991/icadce-16.2016.298>.
- Michael, J., Hewitt, J. (2018). **"Writing an Exercise Prescription"**, Integrative Medicine, Fourth Edition, 91, P. 887-894.
- Mthembu, M., Mkhize, N. (2019). **"Social workers' reflections on utilizing indigenous games in child counseling"**. Southern African Journal of Social Work and Social Development, 31(2), 1-15.
- Oliveira, P., Brochado, P., Quelhas, B.F., Oliveira, B. (2017). **"Correlates of adult's participation in sport and frequency of sport"**. Science & Sports, [https, doi.org,10.1016, j. scispo.2017.03.005](https://doi.org/10.1016/j.scispo.2017.03.005).
- Pramanik, R. (2018). **"Play and Indigenous Games of Children: A Cultural Heritage of Western Odisha (India)"**. Knowledge Cultures Journal, 6(2), 96-110.
- Salamina, S. (2019). **"Participation of indigenous games by youth in Ga-Ledwaba Village in Lebowakgomo in Lepelle Nkumpi District"**. University of Venda, School of Human and Social Sciences, Centre for African Studies, Theses and Dissertations.
- Ząbecki, Krzysztof. (2019). **"Promoting and Preserving Indigenous Languages and Cultures in the Americas Through Video Games"**. Handbook of the Changing World Language Map pp 1785-1802, Faculty of Geography and Regional, Studies University of Warsaw, Poland.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

شېرشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پر تال جامع علوم انسانی